

ΑΡΧΑΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A.ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

A1. α

1. Λάθος
2. Σωστό
3. Σωστό
4. Λάθος
5. Σωστό

β.

1. «ἔλαθεν αὐτὸν καταναλώσας τὰς δυνάμεις εἰς τὰ ἄλογα»
2. «ἔρχεται Προμηθεὺς ἐπισκεψόμενος τὴν νομὴν»
3. «Ἀπορία οὖν σχόμενος ὁ Προμηθεὺς ἦντινα σωτηρίαν τῷ ἀνθρώπῳ εὕροι.»
4. «Τῷ δὲ Προμηθεΐ εἰς μὲν τὴν ἀκρόπολιν τὴν τοῦ Διὸς οἴκησιν οὐκέτι ἐνεχώρει εἰσελθεῖν»
5. «ἐκ τούτου εὐπορία μὲν ἀνθρώπῳ τοῦ βίου γίνεται»

B1. Σύμφωνα με τον Πρωταγόρα ο Επιμηθέας δεν ήταν και πολύ σοφός. Με το σχήμα λιτότητας («οὐ πάνυ τι σοφός») ο Επιμηθέας χαρακτηρίζεται έτσι γιατί πετυχαίνει από τη μια στο έργο της κατανομής εφοδίων στα ζώα, από την άλλη, όμως, λόγω απρονοησίας εξαντλεί όλα τα εφόδια στα ζώα και αφήνει τον άνθρωπο εντελώς αβοήθητο και ανυπεράσπιστο. Η χρήση του σχήματος λιτότητας για να δηλωθεί η απρονοησία του Επιμηθέα δικαιολογείται στο πλαίσιο του μύθου. Ο Επιμηθέας, όπως δηλώνει και το όνομά του (σύνθετο από τις λέξεις ἐπί + μῆτις), ήταν σε θέση να επινοήσει, όχι όμως και να προνοήσει. Η επινόηση ως πράξη του νου επέτρεψε στον Επιμηθέα να μοιράσει εφόδια και να εξισορροπήσει αντιθέσεις ανάμεσα στα ζωικά είδη. Επρόκειτο όμως για μονομερή πράξη του νου από την οποία έλειπε η κατανόηση, αναγκαία για να προκύψει η δυνατότητα της πρόνοιας, της προβλεπτικότητας. Έτσι βρίσκεται σε αμηχανία και αδιέξοδο καθώς («ἠπόρει, ἀπορούντι») σε σχέση με τη θέση του ανθρώπου ο οποίος βρίσκεται γυμνός, άστρωτος, άοπλος ανιπόδητος. Η απρονοησία του Επιμηθέα τον χαρακτηρίζει επιπόλαιο, παρορμητικό και αστόχαστο. Ο Επιμηθέας ως εκτελεστικό όργανο εκφράζει τη φάση της βιολογικής συγκρότησης των όντων, ενώ ο Προμηθέας τη φάση κατά την οποία ο άνθρωπος διαφοροποιείται ως είδος από τα άλλα είδη ζωικών οργανισμών έχοντας την ιδιότητα του έλλογου όντος.

B.2 Στον Πρωταγόρειο μύθο ο Προμηθέας δωρίζει στο «ἀκόσμητον» ανθρώπινο είδος «τὴν περὶ τὸν βίον σοφίαν», δηλαδή την «ἐντεχον σοφίαν» και την «ἔμπυρον τέχνην», αφού τις έκλεψε από το εργαστήριο της Αθηνάς και του Ηφαίστου, ενώ του ήταν αδύνατο να κλέψει την «πολιτικήν τέχνην», ανώτερη από τις άλλες δύο, την οποία φύλαγε ο ίδιος ο Δίας. Επιτρέπει, λοιπόν, ο μύθος να θεωρήσουμε ότι η αναφορά των «δώρων» γίνεται με ανιούσα αξιολογική κλίμακα.

Σχετικά με τις τεχνικές γνώσεις το επίθετο «ἐντεχνος» υποδηλώνει αυτόν που είναι μέσα στα όρια της τέχνης, τον έμπειρο, τον επιδέξιο. Στη φράση «ἐντεχνος

σοφία», η λέξη «σοφία» υποδηλώνει τη σοφία που εμπεριέχει την τέχνη, τη σοφία που συμπορεύεται με την τέχνη, τις τεχνικές γνώσεις. Αρχικά, η έννοια της σοφίας έχει κυρίως να κάνει με τη δεξιότητα και την εμπειρία σε κάποια τέχνη, την αρχιτεκτονική, τη γλυπτική, τη μεταλλουργία, την ιατρική κτλ. Ο προσδιορισμός «έντεχνος» επιτρέπει εδώ στον Πρωταγόρα να διευκρινίσει, επομένως, πως αυτού του είδους τη σοφία εννοεί και όχι αυτή που συνδέουμε με τη γνώση των επιστημών και τη φιλοσοφία, δηλαδή τις θεωρητικές γνώσεις. Αυτή η «έντεχνος σύν πυρί σοφία», έδωσε στον άνθρωπο τη δυνατότητα όχι μόνο απλώς να επιβιώσει, αλλά και να κάνει τη διαφορά από τα άλλα όντα, να δημιουργήσει δηλαδή τεχνικό πολιτισμό και ανώτερη μορφή ζωής.

Από την άλλη η «πολιτική τέχνη» βρίσκεται στην ακρόπολη του Δία και φυλάσσεται ισχυρά από το Κράτος και τη Βία. Η πολιτική σχετίζεται με την οργάνωση και τη διοίκηση ενός κράτους. Αξιολογικά είναι ανώτερη από τα Προμηθεϊκά δώρα καθώς θα βοηθήσει τον άνθρωπο να οργανωθεί πολιτικά, να ιδρύσει πόλεις και να επιβιώσει.

Παρατηρείται μια διαφορά στην παρουσίαση των «δώρων» η οποία δείχνει ότι ο άνθρωπος κατέκτησε σταδιακά και με δυσκολία τους τρόπους και τα μέσα ύπαρξής του. Η δυναμική της ιστορίας είναι φανερή: πιο πάνω από την τεχνική είναι η πολιτική, αλλά όχι ακόμη για τον άνθρωπο. Προηγείται η επίλυση ζωτικών αιτημάτων των υλικών συνθηκών ύπαρξης του ανθρώπου, που στη συνέχεια του επιτρέπει να σκεφτεί για τα επιτεύγματά του, την κυριαρχία του στη φύση και την προαγωγή των συνθηκών της ζωής του. Κάθε στάδιο προετοιμάζεται από το προηγούμενο και προετοιμάζει το επόμενο σε μια δυναμική πορεία, όπου η κάθε κατάκτηση γίνεται βάση για την επόμενη με πολύ κόπο και με μεγάλο τίμημα κάποιες φορές, οπωσδήποτε καθόλου ανώδυνα. Κάθε επίτευγμα απαιτεί ανυπολόγιστες θυσίες σε μια πορεία συνεχούς αναζήτησης του καλύτερου.

Τα δώρα αντιπροσωπεύουν ένα ανώτερο στάδιο πολιτισμού, καθώς στην προϊστορία του ανθρώπινου γένους προηγήθηκε η κατάκτηση τεχνικής πρόσφορης για τον βιοπορισμό του και ακολούθησε η κατάκτηση της πολιτικής τέχνης. Άρα η κατάκτηση της τεχνικής από τον άνθρωπο, που χαρακτηρίζεται σαν τιτανική πράξη κλοπής, συνέβη σε μια πρώιμη φάση, προκοινωνική και δείχνει τις τότε δυνατότητες του ανθρώπινου πνεύματος. Αντίθετα, η πολιτική ήταν ακόμη απρόσιτη σχεδόν στο ανθρώπινο πνεύμα και κατακτήθηκε σε μεταγενέστερο στάδιο της ιστορίας του ανθρώπου και αφού είχαν διαμορφωθεί οι κατάλληλες συνθήκες.

B.3

A.Σωστό

B.Σωστό

Γ.Λάθος

Δ.Σωστό

E.Λάθος

B. 4

είμαρμένη: μερίδιο

έξιέναι :εισιτήριο

ἔσχε :σχήμα

κλέπτει: κλεψύδρα

λαθών :λήθη

Β.5 ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Στον *Πρωταγόρα* ο Προμηθέας παρουσιάζεται ως ευεργέτης του ανθρώπινου γένους. Πράγματι ο φιλόανθρωπος και φιλεύσπλαγχνος Τιτάνας επεμβαίνει μετά την εξάντληση των εφοδίων στα ζώα από τον αδελφό του, τον Επιμηθέα και κλέβει δύο θεϊκά δώρα, την έντεχνο σοφία και τη φωτιά. Αφού τα δωρίζει στον άνθρωπο άνοιξε τον δρόμο για την πρόοδο και τον πολιτισμό. Η αυτοθυσία του Προμηθέα επέτρεψε στον άνθρωπο να αλλάξει ριζικά τον τρόπο ζωής του και να βάλει τις βάσεις για την ανύψωση του βιοτικού του επιπέδου, ακυρώνοντας όλα τα μειονεκτήματα που η απρονοησία του Επιμηθέα επισώρευσε σε βάρος τους.

Παρόμοια είναι και ο τρόπος παρουσίασης του Προμηθέα στην ομώνυμη τραγωδία του Αισχύλου. Ο ίδιος ο Προμηθέας με γλαφυρό τρόπο εμφανίζεται να βοηθά τους ανθρώπους να καταπολεμήσουν τις αρρώστιες ανακαλύπτοντας φάρμακα και καταπραυντικά βότανα γι' αυτές. Ταυτόχρονα διδάχτηκαν πολλούς τρόπους μαντικής κι απέκτησαν την ικανότητα να ερμηνεύουν τα όνειρα και το πέταγμα των πουλιών. Επιπλέον, αξιοποίησαν τα χρήσιμα μέταλλα, όπως ο χαλκός, ο σίδηρος και τα πολύτιμα μέταλλα όπως ο χρυσός και το ασήμι. Τέλος, ο Προμηθέας αναφέρει ότι μέσω αυτού οι άνθρωποι διδάχτηκαν όλες γενικά τις τέχνες. Παρατηρούμε βέβαια ότι ο ήρωας του Αισχύλου παρουσιάζεται να έχει μια έπαρση, η οποία οφείλεται στην τάση του ποιητή να παρουσιάζει τους ήρωες του απρόσιτους και ανώτερους.

Η ουσία της προσφοράς και στα δύο κείμενα παραμένει η ίδια. Ο Προμηθέας συνέβαλε αποφασιστικά στην πρόοδο και στην εξέλιξη του ανθρώπου σε όλους τους τομείς της ζωής του εκτός από την κοινωνική και πολιτική οργάνωση.

Γ.ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Γ1. Εγώ από τη μια είμαι απλός πολίτης, γνωρίζω όμως ότι είναι το πιο καλό να διδαχθεί κανείς αρχικά από τη φύση του το σωστό/ ορθό, και κατά δεύτερο λόγο (να διδαχθεί) από αυτούς που γνωρίζουν κάτι αληθινά καλό περισσότερο παρά από αυτούς που κατέχουν την τέχνη της εξαπάτησης. Ίσως λοιπόν δεν μιλώ με φράσεις σοφιστικές. Γιατί ούτε το επιζητώ αυτό.

Γ2. Ο Ξενοφώντας υποστηρίζει ότι οι σοφιστές, αν και ισχυρίζονται ότι οδηγούν τους νέους στην αρετή, τελικά κάνουν το αντίθετο. Υποστηρίζει ότι δεν έχει υπάρξει κάποιος άνδρας που πραγματικά οι σοφιστές να τον έκαναν ενάρετο, ούτε κάποιο σύγγραμμα από το οποίο να δημιουργήθηκε ενάρετος άνθρωπος. Αντιθέτως τα συγγράμματά τους αφορούν σε ανούσια θέματα που προκαλούν μάταιες απολαύσεις και δεν εμπεριέχουν την αρετή. Ουσιαστικά η ελπίδα ότι θα υπάρξει κάποια ωφέλεια αποδεικνύεται χάσιμο χρόνου και απομακρύνει τους νέους από τις χρήσιμες ενασχολήσεις ωθώντας τους στην κακή εκπαίδευση. Καταληκτικά ο συγγραφέας κατηγορεί τους σοφιστές για όσες εξεζητημένες εκφράσεις διατυπώνουν και για τις λανθασμένες απόψεις με τις οποίες επιδρούν αρνητικά στην εκπαίδευση των νέων. Αυτά θεωρεί ότι αποτελούν και τα μεγάλα αδικήματά τους.

Γ3.α. άνδρα -> άνδρας
 ὄντινα -> οὔστινας
 γράμματα -> γράμμα
 ὦν -> οὔ

β. έωράκαμεν -> ἴδωμεν
έποίησαν -> ποιήσωσι(ν)
παρέχονται -> παράσχωσι(ν)

Γ4.α Υπόθεση: εἰ καλῶς ἔχοιεν (εἰ + ευκτική)
Απόδοση: οὐκ ἄν παιδεύσειε (δυνητική ευκτική)
Πρόκειται για την απλή σκέψη του λέγοντος.
Υπόθεση: ἄν καλῶς ἔχωσι (ἄν + υποτακτική)
Απόδοση: οὐ παιδεύσει (οριστική μέλλοντα)

β. Πολλά = υποκείμενο στο ρήμα «γέγραπται».
Πρόκειται για αττική σύνταξη, καθώς το υποκείμενο είναι ουδετέρου γένους και πληθυντικού αριθμού, οπότε το ρήμα τίθεται στο γ' ενικό.
Επίσης η σύνταξη είναι παθητική, καθώς το ρήμα βρίσκεται στον μέσο παρακείμενο και συνοδεύεται από δοτική προσωπική του ποιητικού αιτίου ή του ενεργούντος προσώπου.
Αὐτοὶ πολλὰ γεγράφασι(ν)

ΤΙΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΠΙΜΕΛΗΘΗΚΕ Ο ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΤΩΝ
ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΩΝ

«ΟΜΟΚΕΝΤΡΟ» ΚΑΙ «ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ» ΦΛΩΡΟΠΟΥΛΟΥ
ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Μ. -ΠΟΥΛΑΚΟΥ Μ.- ΧΑΝΙΩΤΗ Ν. – ΧΑΤΖΗΤΣΟΜΠΙΑΝΗ Μ.

www.floropoulos.gr